

Skånland & Astafjord Jeger og Fiskeforening

Kirkevegen 4

9446 Grovfjord

25.05.16

NVE

Postboks 5091, Majorstua

0301 Oslo

Epost: nve@nve.no

Høringsuttalelse Småkraftpakke Sør-Troms

Vi anbefaler på det sterkeste at det ikke gis tillatelse til utbygging av småkraftverk i Segelelv, Rørelv/Olderelv og Dudalen. Det synes fornuftig å bruke Foldvikvassdraget som tidligere har vært regulert til vannkraft, men vi er klar over at dette tiltaket ikke er uten negative konsekvenser.

For mer inngående informasjon om områdene og våre vurderinger henvises til vedlagt høringsuttalelse med tilleggsuttalelse i forbindelse med Hålogaland Krafts søknad om Sula kraftverk.

Vi vil i høringsuttalelsen konsentrere oss om det som er vårt virkeområde fra Bakkejord, Rørelv og over til Dudalen/Foldvik.

Dette naturområdet er fritt for tekniske inngrep som hytter, kraftlinjer og andre spor av menneskelig aktivitet. Til tross for relativt kort og enkel adkomst både fra Grovfjord og Gratangen er også inngangsportene til fjellområdet uten innslag av tekniske inngrep og man kan gå i urørt natur fra havet og opp i fjellene. Det er særlig langs Segelselva opp Segeldalen, Rørelv/Olderelv opp til Olderdalen og Dudalen hvor du kan gå i urørt natur fra fjord til fjell. Disse områdene er desto viktigere å ta vare på for fremtiden.

Vi vil her kommentere noen av punktene i søknadene.

Olderelva/Rørelva:

Slik søknaden fra Clements Kraft fremstår får dette tiltaket langt større konsekvenser enn Sula kraftverk ville gjort. Dette fordi rørgate er tenkt plassert midt i det som er inngangsporten til et større og urørt natur – og friluftsområde, men også fordi tiltaket får langt større konsekvenser for landskap og ødeleggelse av viktige naturtyper og naturmiljø i og ved Rørelv/Olderelv.

Clemens Kraft har gjennom egen konsulent vurdert konsekvensen av tiltaket for de tema som er av vår interesse, rødlistearter, terrestrisk miljø, akvatisk miljø, landskap, kultur og kulturminner og brukerinteresser. Som i mange andre søknader av småkraftverk virker konsekvensvurderingen å være tilpasset søker og fremstår som lite troverdig da tiltaket er satt til ubetydelig/liten for alle tema unntatt terrestrisk miljø.

Pkt 2.1 Hoveddata og pkt 2.4 Kostnadsoverslag

I søknaden er det oppgitt samme kostnad per 1.1.2010 s16 og 1.1.2015 s24. Riktig kostnadsoverslag med 2016 priser må oppgis, noe som vi gi en betydelig kostnadsøkning jmf 2010-priser. Det er vår mening at tiltaket uansett ikke er lønnsomt med dagens strømpriser.

Pkt 3.6 Terrestrisk miljø

Det er stor mulighet for rødlistearter både i Rørelv og Olderelv samt i skogsområdene i tilknytning til vassdraget. Det må gjøres grundigere undersøkelser av rødlistearter. jmf nve egen rapport om underrapportering av BM i andre søknader.

I biologiske utredninger av Ecofact anbefales det bedre undersøkelser av fugl samt moser og steinboende lav i bekkekløfter. Dette må gjøres. Høystaudeskogen er helt særegen med en produksjon er som er av de høyeste på disse breddegrader og har verdi sterk B. Ved funn av rødlistearter, noe som er meget trolig, vil verdien kunne bli satt til A. Hele skogsområdet med verdifulle bekkekløfter og fossesprøytsoner burde heller bli vurdert vernet.

Inntaksdam, rørgate/anleggsvei og liten vannføring vil gi store konsekvenser for terrestrisk miljø. Konsekvensen av tiltaket bør vurderes til *middels/stor* for rødlistearter og terrestrisk miljø.

Pkt 3.7 Akvatisk miljø

Vi finner ikke at det er gjort fiskeribiologiske undersøkelser i hverken Rørelv eller Olderelv. Dette gjelder også søknaden for Segelelv.

Søker mener «Den berørte elvestrekningen er i sin helhet svært bratt og har ingen egnede arealer for noen form for fiskebestander...». Store deler av de to elvene er bratt og uegnet som gyte- og oppvekstområder samt sportsfiske. Vår erfaring er imidlertid at fisken i Saltvatnet bruker de nedre delene av elvene samt utløpene som gyte – og oppvekstområder. Begge utløpene er også gode fiskeplasser som brukes av lokale fiskere.

Pkt 3.9 Landskap

Demning, inntaksdam, rørgatetrasé og veitrasé vil vises både fra områder ovenfor men også fra de omkringliggende friluftsområdene. En 4m høy og 15m bred demning med 600m² inntaksdam vil vises godt i et flatt og myrlendt landskap med mye vierkjær og lav bjørkeskog. Utgraving av inntaksdam og nedgravning av rørgate i denne delen av tiltaket vil gi store sår i naturen som gir lang tid for revegetering. S20 i søknaden; «Dette innebærer at inntaksbassenget sannsynligvis vil etableres i kombinasjon sprengt kulp og inntakskonstruksjon.» Her kreves store maskiner og et større område rundt inntaksdammen, i et sårbart terreng, vil bli ødelagt. Anleggsveien må dermed dimensjoneres for store maskiner og ikke kunne anlegges i samma trasé som rørgate. Trasé for rørgate vil være 20-30m bred og er tenkt plassert i et bratt område med lite løsmasser. Dette vil etter vår mening gi mye sprengning og dårlige forhold for revegetering, noe som også poengteres i biologiske utredninger som sier at det vil ta generasjoner før revegetering er tilfredsstillende. Det er etter vår mening lite sannsynlig at veitrasé kan legges i tilknytning til rørgate uten at det lages en permanent vei i det bratte terrenget. Hvis trasé for transport et tenkt på sørsiden av Olderelv må det gjøres undersøkelser av naturmiljø her også da det ikke er gjort i søknaden.

Konsekvens for landskap er satt til *ubetydelig/liten*, noe som virker uforståelig for oss med tanke på de store inngrepene som er planlagt.

Vi kan ikke finne at det er gjort utredning om temaet landskap i det hele tatt og finner heller ingen vurdering av konsekvens opp mot tap av inngrepsfrie naturområder (INON). Søknaden er svært mangelfull om temaet og det bør gjøres nye undersøkelser av tema landskap med visualisering av tiltaket, vurdering av tap av INON og dermed ny vurdering av konsekvens.

Inntaksdam og rørgate/anleggsvei vil gi store sår i naturen og bruke generasjoner på revegetering. Vi vurderer det slik at konsekvensen for landskapet blir meget stor og konsekvensen bør vurderes til *middel/stor*.

Pkt 3.10 Kulturminner og kulturmiljø

Gratangshalvøya er rik på kulturminner og kulturhistorie og mye av friluftslivet er bygget historier fra da svenske samer ble bosatt i Gratangen og Grovfjord pga matmangel (Tre Stammers møte). Det må gjøres undersøkelser av kulturminner før konsekvens av tiltaket kan vurderes.

Pkt 3.14 Brukerinteresser

For en inngående informasjon om brukerinteresser/friluftsliv i området henvises det til vår uttalelse i forbindelse med Sula kraftverk. I søknaden står det at «Området trolig har størst verdi for grunneierne», en påstand som ikke stemmer. Området er mye brukt hele året og har besøkende fra inn – og utland. Demning og inntaksdam er plassert i et område som brukes til småviltjakt, sopp – og bærplukking og annet tradisjonelt friluftsliv. Rørgate og transportvei er tenkt plassert midt i det som er inngangsporten til et sammenhengende friluftsområde fra Grovfjord til Gratangen. Sammenhengende urørte friluftsområder fra fjord til fjell er mangelvare og har stor verdi, og er således viktig å bevare for ettertiden.

Søknaden er særdeles mangelfull hva gjelder brukerinteresser/friluftsliv.

I søknad fra HLK om Sula Kraftverk ble konsekvens av tiltaket vurdert til *liten negativ*. Da blir det lite troverdig at Clemens Kraft i denne søknaden prøver seg på en faglig vurdering som ikke står i samsvar med de verdiene området innehar og vurderer konsekvensen til *ubetydelig*.

Konsekvens av tiltaket bør vurderes til *stor negativ*. Se begrunnelse i høring jmf Sula kraftverk.

Segelelva:

Utbygging av Segelelva kraftverk får store konsekvenser for landskap, friluftsliv og kultur og kulturhistorie.

Pkt 2.7 Alternative utbyggingsløsninger

Det må komme planer som viser alternativt inntak under kote 300moh. Flytting av inntaksdam fra kote 385 til ca kote 335 gi 590m kortere rørgate med 50meters høydeforskjell og vil neppe utgjøre de store forskjellene i kraftproduksjonen. Her er konsekvensene adskillig større enn gevinsten. Ved flytting av inntaksdam vil nedbørsfeltet bli større og kompensere noe for tapt fallhøyde.

Pkt 3.1 Hydrologi

Elva er et svært viktig element i landskapet over ca kote 300. Av hensyn til landskap, biologisk mangfold og gytemuligheter for fisk må minstevannføring må være satt til minimum 5-persentiler sommer og vinter. Småkrafts alternativ med alminnelig lavvannføring kan ikke aksepteres.

Småkrafts alternativ med alminnelig lavvannføring gir en kostnad på 4,28kr/kWh, noe som med dagen strømpriser er alt for høyt. Med minstevannføring i henhold til konsesjonsvilkår vil kostander for tiltaket sannsynligvis komme over 5kr/kWh før det er ferdig utbygd. Slik prognosene for strømprisen er fremover vil ikke tiltaket være økonomisk lønnsomt uansett alternativ.

Pkt 3.6 Flora og fauna

I en tidligere utgave av artdatabanken var det registrert Marinøkkel (NT).

Ellers virker utredningen å være grundig gjennomført og vi er enig i vurdering av konsekvens *middels negativ*. Sammenlignet med konsekvens for Rørelv/Olderelv synes denne vurderingen å være mer realistisk.

Pkt 3.7 Landskap

Det er i den øvre delen av Segeldalen utbyggingen vil har størst negativ effekt på landskapet. Dette er også i henhold til konsekvensutredning som har gitt tiltaksområdet *stor verdi* på de øverste delene av tiltaket. I søknaden er denne delen betegnet som *naturområde med urørt preg*.

I søknaden står det på s26; «*Dimensjonen vil også i stor grad stå i et harmonisk forhold til de mektige omgivelsene*». En 3m høy og 20m bred demning i et relativt flatt fjellområde kan vel neppe harmonere med et ellers urørt område. Ei heller en 15-20m bred trasé for nedgraving av rørgate. Området er myrlendt mer mye viekjær og spredt bjørkeskog og er en god biotop for lirype og fjellrype (senhøsten). Nedgraving av rørgate i dette området vil bruke lang tid på revegetering og vil ikke kunne dekkes av bjørkeskog noe som gir stor synlighet i landskapet. Konsekvensen av tiltaket må derfor ansees å være *stor negativ*.

Vi kan ikke se at INON er vurdert i søknaden slik NVE's *Retningslinjer for små vannkraftverk* krever. Dette må gjøres og

Pkt3.11 Brukerinteresser.

Søknaden nevner at området brukes av lokal sommerstid og har brukere til topturer vinterstid, men med liten brukerfrekvens. Området er mye brukt gjennom hele året, ikke bare til topturer, men også til jakt, sopp- og bærplukking og tradisjonell turgåing. Som nevnt i høringsuttalelse til Sula

kraftverk har området brukere fra hele regionen samt en del fra utlandet, også sommer/høst. Den nevnte turmarsjen fra Bakkejord til Foldvik er meget populær.

Konsekvensutredningen er meget svak da den baserer seg på uttalelser fra grunneiere med eierinteresser i kraftverket, samt én fra Grovfjord Idrettslag. Vi henviser til våre uttalelser i høringsuttalelse for Sula kraftverk for informasjon som friluftsliv i Segeldalen. Likevel fint at Småkraft i pkt 3.19 *Samlet belastning* erkjenner at Segeldalen er et mye brukt og viktig friluftsområde. Dette burde imidlertid vært tatt med i vurdering av konsekvens i søknaden.

Slik planene er nå for dette småkraftverket, vil inntaksdam og rørgatetrasé vil få direkte konsekvenser for utøvelsen av friluftsliv og være særdeles skjemmende i et delvis flatt og myrlendt område. På begge sider av elva fra ca kote 300 er det god biotop for lirype med vierkjær, starr og blåbærlyng og krøkebær.

Som alltid, er vurdering av tiltakets konsekvens vurdert til liten negativ hva gjelder brukerinteresser. Dette til tross for at rørgate/anleggsvei og inntaksdam er plassert midt i virkeområdet til friluftsfolk. Vurdering av konsekvens for brukerinteresser/friluftsliv må sees i sammenheng med landskap, biologisk mangfold og kultur – og kulturhistorie. I sum har området stor verdi for friluftsliv og med tiltak som dette som gir store konsekvenser for landskapet (øvre del av tiltaksområde) og kulturmiljø (nedre del av området) er det vår vurdering at samlet konsekvens for brukerinteresser bør vurderes til *middel/stor negativ*.

Dudalen:

For informasjon om Dudalen, se høringsuttalelse for Sula Kraftverk

Pkt 2.2.2 Hydrologi og tilsig

Minstevannføring må settes til minimum 5-persentil sommer og vinter av hensyn til biologisk mangfold både i selve elva og de arter som oppholder seg i elvas utløp.

Dudalen her et meget viktig og populært friluftsområde med mange kvaliteter både innenfor landskap, friluftsliv, kulturhistorie og naturmiljø. Vi er uenig i den verdivurdering som er gjort i pkt 3.12 Brukerinteresser hvor friluftstinteressene er vurdert til liten/middels. Vi mener områdets brukerfrekvens og regionale brukere (dokumentert ved registreringsbok både ved gapahuken og Eidevatnet) samt potensiale for økt bruk tilsier at verdien for området bør settes til *stor*. Området har et vakkert landskap som sammen med samisk kulturhistorie og biologisk mangfold gir økt verdi for friluftsliv.

Vi reagerer på at det i søknaden er planlagt demning og inntaksdam rett ved gapahuken og turstien i området samt at rørgate/veitrasé er plassert over eksisterende sti. Vi finner det derfor lite troverdig at konsekvenser av tiltaket da skal vurderes til *liten negativ*. Tiltaket får direkte konsekvens for friluftsliv og vil virke skjemmende selv etter ferdigstilling i flere år. Det er svært mange som ikke vil bruke området nettopp på grunn av anleggsveien og skjemmende sår i naturen. Konsekvensen av tiltaket bør settes til *middels/stor*.

Avslutning:

Det er store verdier i tilknytning til Segeldalen, Olderdalen og Dudalen og det er vår anbefaling at disse tre dalene fremdeles får være urørt uten tekniske inngrep. Derfor er vi sterkt negativ til disse tre tiltakene og mener søknadene må avslås.

Vi mener det er svært viktig å beholde et sammenhengende landskap – og friluftsområde fra Grovfjord til Gratangen som er rik på kultur og samisk kulturhistorie, reindrift og verdifullt biologisk mangfold. Området har vært brukt i mange hundre år, og i nærheten av dette området er det registrert samiske kulturminner datert tilbake til ca 725 f.Kr. Det er ikke gjort undersøkelser av kulturminner i noen av områdene, og dette bør gjøres før noen av tiltakene kan vurderes tilstrekkelig.

Søknadene er svært mangelfull, særlig med tanke på landskap, fisk, kulturminner og brukerinteresser/friluftsliv og det kreves mer utredning om temaene. Vi registrerer også at NVE's egne rapporter kan dokumentere underrapportering av biologisk mangfold i konsekvensutredninger for kraftverk. Særlig for Rørelv/Olderelv bør det gjøres grundige undersøkelser av biologisk mangfold med tanke på rødlistearter. Vi har kommet med vår vurdering av konsekvens, en vurdering vi mener vi både har faglig bakgrunn, erfaring og kjennskap til området til å kunne gjøre.

Ved utbygging av Segelelv og Oldereelv/Rørelv gir det totalt 4 kraftverk i og rundt Saltvatnet. I sum kan dette bli mye. Av de småkraftverk som nå er til behandling kan det synes som om Småkrafts vurderinger av samlet belastning er at Segelelv og Rørelv/Olderelv er de to tiltakene som er mest konfliktfylt.

Det synes for oss som fornuftig å bruke Foldvikelva til kraftproduksjon som har adkomstvei og har tidligere vært brukt til kraftproduksjon, selv om det nok ikke er helt uproblematisk her heller.

Tiltakene vi har konsentrert oss om gir alle relativt liten kraftproduksjon i forhold til de ulemper de forårsaker og de er per dags dato heller ikke lønnsom. Skader og ulemper er større enn samfunnsnyttene og søknadene må følgelig avslås.

Vi vil på det sterkeste anbefale at Segeldalen, Rørelv/Olderelvdalen og Dudalen **ikke** gir konsesjon!

Mvh

Skånland & Astafjord Jeger og Fiskeforening

v/ Thomas Haugland